Лук'яненко О.В. Зв'язок із витоками Роду в освіті // Початкова школа: реалії та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції для студентів, магістрантів та аспірантів. – Суми: Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – С.98-100.

Олександр Лук'яненко,
Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВИТОКАМИ РОДУ В ОСВІТІ

УДК 37.017.92/93:140.8 (477)

Людство давно вже перейшло межу, яка відділяла його від неможливого. І чим більше часу проходить від цього моменту, тим більша вірогідність, що чергове наукове теоретико-практичне відкриття відсуне її ще далі, заставивши сумніватися у правильності попередніх суджень. До таких проблем, перегляд яких варто розпочати негайно заради вчасної орієнтації у світі змін, ми відносимо проблему формування нової людини. Основа цього – звісно, навчально-виховний процес. Вважаємо, що вже давно слід не боячись відкинути принцип педагогічної діяльності, за яким «учень апріорі не може бути розумніший за учителя». Поряд із використанням надбань вікової психології, медицини та педагогіки, треба розвивати напрям науки, в якім людина розглядатиметься позавіково, бо вона несе у собі вічність своїх предків і своїм існуванням уже спрямована у безконечність своїх нащадків.

З огляду на ситуацію, що склалася у сфері морально-релігійного життя, у міжособистісних відносинах і навіть у галузі державотворення (що все в сукупності інакше як системною кризою не назвеш), пропонуємо доповнити перелік педагогічних принципів принципом РОДО-відповідності, на основі якого проводити оздоровлення навчально-виховної системи України.

На початку заважимо споконвічну прив'язаність української (руської) традиції до витоків роду, родини, шанування предків та віри в одвічність Роду як Абсолютної Істоти. Ореол святості Роду формується і в усній народній творчості, торкаючись сфери морально-релігійного життя. Рід тут розглядається як Абсолютна Істота: «Рід – Батько Богів, Рід і Мати Богів, Рід – народжений собою і народився знову. Рід – усі боги і вся піднебесна. Рід – що було і те, чому бути суджено, що народилося і те, що народиться» [5, С.7] Саме Рід як сакральна сутність становить основу ведичного родошанування, наближеного за своїми характеристиками до ідей панентеїзму (космічного пантеїзму [2, С.203] [3]): «Род – Вишній Вседержитель, Всебог (Всеєдиний Бог), Початок і Безпричинна Причина всього сутнього, Виток, Хід і Мета Токів життя Всесвіту…» [4, С.26]. Та умова, що світ русичами розглядався з позицій панентеїзму, за якими Бог був одночасно і світом, і тим, що його обмежує, підтверджує відчуття безпосереднього зв'язку між людським і божеським. Причому у цьому рівнянні знак «приблизно дорівнює» можна з

упевненістю замінити знаком рівності. Звичайно, **за умов наближення людини до Бога, а не сходження Бога до рівня людини.**

В основі цього сходження лежить система виховання бога в людині і людини в божому дусі. Як стверджують ведичні настанови, «кожна людина мусить навчитися бути Родом, єдиним і багатопроявним» [1]. У даному випадку під Родом варто розуміти не Рід земний, біологічний, а Рід як одне з найменувань Творця. Уже саме існування в теорії цього виведеного волхвами принципу говорить про реальність шляху виховання божественних чеснот, бо навчитися можливо лише тому, що вже було перевірене на практиці попередниками, досягалося предками і є нормою, СТАНДАРТОМ, а не розпливчастим ІДЕАЛОМ.

На нашу думку, подібні характеристики поглядів на місце Роду в системі світогляду русича є доволі однобокими. Вони дають змогу охарактеризувати лише зовнішню, ритуальну, сторону шанування Роду. Окрім того, більшість свідчень, описів обрядів зимового циклу взяті з доволі пізньої доби – щонайкраще з XVIII століття н.е. Тобто, у ті часи, коли сакральний, тонкий енергетичний зміст поняття і маніпуляцій був уже витіснений зі сфери безпосереднього сприйняття українців релігійною політикою постійно змінних владних кіл (шовіністичного польського, споживацького російсько-імперського, колонізаторського австро-угорського, диктаторського російсько-радянського тощо).

Натомість маємо полишений у відносно недоторканому вигляді лише зовнішній ритуал, тобто послідовність дійств під час святкування. Нагадаємо, що нас цікавить не ритуальний, а більш глибинний зміст – обрядовий, той, що складався із раціональної системи освітньо-виховних дій, що, збагачуючись у віках, стверджували та коригували життя русичів.

Ритуальні елементи шанування Роду, відомі з етнографічних розвідок, безперечно, також є складовими принципу родовідповідності. Та правила побудови навчально-виховного процесу, вибудувані лише на них, будуть так само лише формально зовнішніми, показовими. До таких видів діяльності можемо віднести практичну діяльність вихователя й вихованця, зосереджену здебільшого у полі збереження традицій. На нашу думку, вона, починаючи уже від найперших днів перебування дитини у орбіті впливу педагога у початковій школі, може включати у себе:

формування знань у галузі народного, руського декоративно-прикладного мистецтва,

розвиток умінь та вироблення навичок з виготовлення ляльок за традиційно технологією з глини, клаптиків, соломи,

майстрування оберегів з урахуванням світоглядних позицій мешканців руської ойкумени,

виготовлення елементів народного костюму,

вивчення традиційних кулінарних рецептів,

вивчення прикмет народного календаря,

складання казок, пісень у народному стилі,

ознайомлення з правилами побудови родинного дерева,

аналіз міфів та легенд слов'ян про людину, світ, Всесвіт тощо.

Цей аспект принципу родовідповідності є не менш необхідний і значущий, бо через зовнішню, матеріальну, показову сторону діяльності, через вплив її на емоційну сферу дитину відбувається закріплення розуміння співвідношення у таких дуадах як «минуле-теперішнє», «я-рід», «традиція-новаторство» тощо. А надалі – створює базу для розвитку Людини-світу, людини ноосферного (ідеаційного) типу, яка усвідомлює себе невіддільно від оточуючого середовища і зважує власні дії залежно від перспектив розвитку РОДу, наРОДу та приРОДи.

Список літератури

1. З Богами у Триглаві. Карби віровчення Рідної Православної віри / Упор. В. Куровський. – К.: Конфесійне видання Родового вогнища Рідної Православної віри. – 7512 (2004). – 280 с. Електронний варіант: http://pravo/iapt/org/ua/lev/bokzbut1.htm
2. Лук'яненко О.В. Екологічний стан навколишнього середовища та проблема переорієнтації людської свідомості // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава: Астрая, 2007. – С.202–205.
3. Лук'яненко О.В. Природа і духовність: перспектива раю в світогляді християнської та ведичної цивілізацій. // Збірник матеріалів IX студентської наукової конференції історичного факультету. Квітень 2006 року. Полтава: АСМІ. – 2006. – С.89–95.
4. Родные боги. Светорусье. – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 335 с.
5. Свято-Русские Веды. Книга Коляды / Воссоздание песен, обработка, переводы с разных славянских языков и диалектов А.И.Асова. – М.: ФАИР ПРЕСС, 2004. – 544 с.